



Skúsenosť Ducha

Karl Rahner

Skúsenosť – danosti, prihlasujúce sa jednotlivé skúsenosti nášho sveta, o ktorý sa delíme s inými ľuďmi, skúsenosti prostredia alebo myslíme na jednotlivé psychologické predmety v rámci nášho vedomia ako na lokalizovateľnú bolesť, na jednotlivú myšlienku s určitým obsahom atď.¹

Skúsenosť Ducha robí pochopiteľným a legitimuje svedectvo Písma²

Omilostení – v náhlom prelomovom zážitku alebo dlhom stupňujúcom sa duševnom stave povznesenia zažili milosť, bezprostrednú blízkosť Boha, spojenie s ním v duchu, ako vo svätej noci alebo v blaženom svetle, v mĺkvej a Bohom vyplnenej prázdnote

Pôvodná skúsenosť a filozofický a teologický výklad – dve odlišné veci

Teológia kresťanskej mystiky veľmi bazíruje na mimoriadnom a elitnom charaktere takýchto mystických fenoménov – (právom) chce zdôrazniť milostiplný charakter

Ak by sme však **jadro** najvlastnejšieho mystického zážitku zreteľnejšie oddelili od takýchto zriedkavých okrajových fenoménov, ako je extáza, vytrženie, bolo by akiste pochopiteľnejšie, že takéto mystické skúsenosti sa vonkoncom nevymykajú ani zo skúsenosti obyčajného kresťana, že svedectvá mystikov o ich skúsenosti svedčia o skúsenosti, ktorú môže nadobudnúť a ktorej sa môže dovolávať každý kresťan.³

Entuziastické skúsenosti možno zaradiť medzi odstupňované cesty mystického povznesenia bez toho, aby sme ich hneď stotožňovali a vrcholkami mystiky, a najhlbším omilosteným zjednotením s Bohom v unio mystica.⁴

Bezmenné, bezhraničné tajomstvo – nie je nijaký dodatočný luxus ducha, ale podmienka možnosti každodenného poznávania a chcenia, ak keď to človek obyčajne v zhone každodenného života a vedy prehliada a nereflektuje.

Mystika sa odohráva uprostred všedného dňa, najtriezvejšej a najprofánnejšej každodennej skúsenosti.⁵

V bezmennej a neschodnej širočine nášho vedomia prebýva Ten, ktorého voláme Boh.⁶

Bezprostredné milujúce nazeranie Boha – existenciálne túto radikálnosť nášho pohybu v bezprostrednosti k Bohu nesenú Duchom Božím uchopujeme voľne vtedy, ak sa tomuto pohybu Ducha odovzdáme bezpodmienečne a bezvýhradne, a to mierou, akou nás sám

¹ str. 15

² str. 17

³ str. 18-19

⁴ str. 21

⁵ str. 28

⁶ str. 29 – Boh – úplný neobsiahnuteľný základ



zo seba skutočne nesie a my mu vo svojej slobode neurčujeme hranice ale ho necháme, aby takpovediac doznel v svojej vlastnej vejucej bezhraničnosti až po bezprostrednosť samého Boha.

... človek inklinuje k bezprostrednosti Boha, a to nezávisle os roho, či človek môže takto svoju neodvratnú skúsenosť interpretovať alebo nie, či má pre ňu výrazy...

Transcendentálna skúsenosť Boha v Duchu Svätom je v rámci zamestnanosti všedného dňa prekrytá a zastretá zaujatosťou konkrétnymi skutočnosťami životného sveta a prostredia, ktoré nás zamestnávajú.

- zostáva v každodennej všednosti anonymná, nereflektovaná, netematická – ako všeobecne a difúzne rozptýlené svetlo slnka⁷

človek, ktorý nevie uzavrieť bilanciu svojho života – tento človek sa odovzdá so svojou nevyrovnatelnou životnou bilanciou Bohu alebo– nepresnejšie i presnejšie zároveň – nádeji na posledné nekalkulovateľné zmierenie svojej existencie, v ktorom prebýva práve ten, ktorého nazývame Boh, odpútava sa s dôverou a nádejou od svojho neprehľadného a nevrátateľného pozemského bytia...⁸

skúsenosť Ducha, slobody a milosti. Každý človek ju nadobúda podľa vlastnej historickej a individuálnej situácie svojho jedinečného života. Každý človek! Len ju musí uprednostniť, doslova vyhrabať spod nánosov každodenného zhonu, nesmie od nej unikáť, keď sa mu chce letmo zvýrazniť, nesmie sa od nej namrzene odvrátiť, ako keby bola iba zneistením a rušením samozrejmosti jeho každodennosti alebo vedeckých jasností.

Tam, kde je daná jediná a celá nádej nad všetky jednotlivé nádeje, nádej, ktorá ešte raz mätko a v mlkvom príslube obsiahne všetky vzopätia, ale aj pády,

- kde sa akceptuje a dodrží zodpovednosť v slobode, a to aj vtedy, keď už nemá žiadne vyhliadky na úspech a úžitok, čo by stáli za reč,
- kde sa pád do temnôt smrti odovzdane akceptuje ako výstup k nepochopiteľnému príslubu,
- kde zažijeme fragmentárnu skúsenosť lásky, krásy, radosti ako príslub lásky, krásy, radosti vôbec, kde ho prijmemo bez toho, aby sme ho v krajnom cynickom skepticizme chápali ako lacnú útechu pred poslednou bezútešnosťou,
- kde trpký, sklamávací a rozriedňujúci všedný deň vydržíme s úsmevnou uvoľnenosťou, čerpajúc sily až do predpokladaného konca z prameňa, ktorý sme si nikdy neuvedomili, a teda ani nemohli podrobiť,
- kde sa človek odváži modliť do mlčiacej tmy a vie, že je v každom prípade vyslyšaný, hoci sa zdá, že odtiaľ neprichádza nijaká odpoveď, o ktorej by sa dalo mudrovať a diskutovať,
- kde sa človek bezpodmienečne vzdá a túto kapituláciu skusuje ako skutočné víťazstvo,
- kde sa padanie stáva pravou stabilitou,

⁷ str. 30-31

⁸ str. 34



- kde sa akceptuje zúfalstvo a skusuje sa tajomná útecha bez príchuti lacnej útešnosti,
- kde v každodennom živote nacvičujeme svoju smrť a pokúšame sa žiť, ako by sme si želali zomierať v hodine smrti – pokojne a odovzdané⁹

.... skúsenosť odvahy a odrážajúcej sa dôvery

... aká tajomná vášeň žije v skutočných ľuďoch Ducha a vo svätcoch.

Obyčajní ľudia takéto skúsenosti pokladajú iba za nepohodlné, aj keď nie celkom vyhnuteľné prerušenie vlastného normálneho života, v ktorom Duch je iba korením a lemovaním iného života, nie však ten najvlastnejší život – ľudia Ducha a svätci okúsili čistého Ducha. Pijú ho takrečeno v čistej substancii, nielen ho vychutnávajú ako korenie pozemského bytia. Tu pramení ich pozoruhodný život, ich chudoba, ich uprednostňovanie pokory, ich túžba po smrti, ich ochota trpieť, ich tajná nostalgia za martýriom.

Ak získavame takéto skúsenosti Ducha, potom fakticky (prinajmenšom ako kresťania, ktorí žijú vo viere) nadobúdame aj skúsenosť nadprirodzeného. Azda veľmi anonymne a nevýrazne. ... ak sa v tejto skúsenosti Ducha prestaneme pridržať seba, sa v nej pohltí všetko hmatateľné a merateľné, požívateľné....¹⁰

Ak a pokiaľ je spomínaná skúsenosť ducha v mystike všedného dňa daná aj mimo verbalizovaného a inštitucionalizovaného kresťanstva a kresťan ju objavuje v svojom živote v styku so svojimi nekresťanskými bratmi a sestrami, takéto pozorovanie nemusí kresťana lákať. Iba mu ozrejmuje, že jeho Boh, Boh Ježiš Kristus, chce spásu všetkých ľudí, všetkým ponúka svoju milosť ako oslobodenie, je to nepochopiteľné tajomstvo, keď Kristova milosť tajomne pôsobí a udeľuje účasť na veľkonočnom tajomstve Ježiša...

Milosť Božia, ktorá sa príbehom Ukrižovaného a Zmŕtvychvstalého v dejinách ľudstva stala víťaznou a ireverzibilnou, z toho dôvodu je tam ešte milosť Ježiša Krista, kde ju zatiaľ vyslovene a reflexne ako takú nechápu a neinterpretujú.¹¹

Pre kresťana, ktorý svoju historickú existenciu nemôže a ani nechce vyňať zo svojho vzťahu k absolútnemu Bohu, okamih jeho mystického zjednotenia s Bohom a tým vrchol jeho skúsenosti Ducha napokon nie je daný všedným mystickým zážitkom pohrúženia ako takým, ale jeho smrťou, aj keď táto udalosť nemusí nevyhnutne nastať momentom jeho medicínskeho exitu ...

Kalich Svätého Ducha je v tomto živote totožný s kalichom Kristovým. Pije z neho však iba ten, kto sa pomaly trochu naučil vychutnávať plnosť v prázdnote, vzostup v úpadku, život v smrti, nachádzanie v odriekaní.¹²

⁹ str. 36-38

¹⁰ str. 39-40

¹¹ str. 41-42

¹² str. 43-44



Skúsenosť Ducha – nijaké elitné vedomie

Vo väčšine ľudských životov sa to však nedeje vo vyslovenej meditácii, v zážitkoch extázy a pod., ale na materiáli normálneho života, teda tam, kde sa absolútne uskutočňuje zodpovednosť, vernosť, láska a pod.

Meditatívne a duchovné cvičenia sa tým neznehodnocujú. ... takéto cvičenia môžu byť aj, ale nie len, miestom, na ktorom sa taká skúsenosť Ducha môže realizovať zjavnejšie a reflexnejšie...

Ak nazrieme do Nového zákona, akiste sa tu dozvieme o najsubtilnejších skúsenostiach Ducha v tých najrozličnejších formách, ktoré môžeme zhrnúť pod slovo „mystika“, ale priznáva aj všetkým ľuďom, ktorí nezištne milujú blížnych a v tom skusujú Boha...

... táto neprekonateľná spása, v ktorej sa samosprostredkúva Svätý Duch boží, môže sa udiať aj tam, kde sa zdanlivo nič nedeje okrem tej najposlednejšej trpkkej každodennej povinnosti a odovzdaného umierania.

Tam, kde je prítomná ako predpoklad pravá starosť o spásu, kde žije láska k Bohu, kde človek čoraz zjavnejšie pociťuje, že je na ceste slobody k sebe (a v nej k Bohu) a že sa nikdy nesmie definitívne zastaviť, kde sa vystavuje ohromujúcej a oblažujúcej presile Kázne na hore – tam sa nikdy nebude ani zdráhať vydať sa prinajmenej na tie meditatívne a spirituálne cesty, ktoré sa mu predsa len otvárajú v príbehu jeho života...¹³

¹³ str. 49-50